

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 378/06-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. marca 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Ladislava Orosza o sťažnosti Mgr. M. K., M., zastúpenej advokátkou JUDr. A. G., T. vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3 Cob 230/05 z 9. novembra 2005 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Mgr. M. K. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3 Cob 230/05 z 9. novembra 2005 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3 Cob 230/05 z 9. novembra 2005 **z r u š u j e** a vec **v r a c i a** Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Bratislave je **p o v i n n ý** uhradiť Mgr. M. K. trovy právneho zastúpenia v sume 6 887,70 Sk (slovom šesťtisícosemstoosemdesiatšedem slovenských

korún a sedemdesiat halierov) na účet jej právnej zástupkyne JUDr. A. G., T., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. III. ÚS 378/06-10 zo 6. decembra 2006 bola prijatá na ďalšie konanie sťažnosť Mgr. M. K., M. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. A. G., T., v časti namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 Cob 230/05-58 z 9. novembra 2005 v konaní o zaplatenie poplatku z omeškania podľa zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zdravotnom poistení“).

Podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd prerokoval túto vec na neverejnom zasadnutí a keďže sťažovateľka prostredníctvom svojej právnej zástupkyne v podaní zo 7. marca 2006, ako aj krajský súd vo vyjadrení č. Spr. 3027/07 zo 7. marca 2007 vyslovili súhlas s tým, aby sa upustilo od ústneho pojednávania, ústavný súd preto pri svojom rozhodovaní vychádzal z obsahu sťažnosti, z písomných vyjadrení a listinných dôkazov.

Sťažovateľka požaduje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy rozsudkom krajského súdu č. k. 3 Cob 230/05-58 z 9. novembra 2005 s tým,

aby bol označený rozsudok zrušený a vec vrátená krajskému súdu na ďalšie konanie. Zároveň sa sťažovateľka domáhala úhrady trov právneho zastúpenia v sume 10 888,50 Sk.

Z prijatej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka podala Okresnému súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) žalobu, ktorou sa domáhala uloženia povinnosti S., a. s., B. (ďalej len „žalovaná“), zaplatiť 403 983,42 Sk z dôvodu poplatku z omeškania a uhradiť trovy konania. Okresný súd rozsudkom č. k. 42 Cb/123/2005-41 z 21. júna 2005 rozhodol tak, že zaviazal žalovanú zaplatiť sťažovateľke sumu 40 398,34 Sk, vo zvyšku žalobu zamietol a úhradu trov konania žiadnemu z účastníkov nepriznal. Z rozsudku vyplýva, že súd priznal sťažovateľke poplatok z omeškania vo výške 0,01 % denne z dlžnej sumy pri faktúrach splatných po 1. júni 2003.

V odôvodnení rozsudku okresného súdu sa okrem iného uvádza:

„Dňa 15. 7. 2004 bol v Zbierke zákonov uverejnený Nález Ústavného súdu SR zo dňa 17. 5. 2004, podľa ktorého ustanovenie § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z. z. v znení neskorších predpisov nie je v súlade s čl. 20 ods. 1 druhou vetou v spojení s čl. 13 ods. 3 a 4 Ústavy SR.

Podľa článku 125 ods. 3 Ústavy SR ak ústavný súd svojim rozhodnutím vysloví, že medzi právnymi predpismi uvedenými v odseku 1 je nesúlad, strácajú príslušné predpisy, ich časti, prípadne niektoré ich ustanovenia účinnosť. Orgány, ktoré tieto právne predpisy vydali, sú povinné do šiestich mesiacov od vyhlásenia rozhodnutia ústavného súdu uviesť ich do súladu s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami vyhlásenými spôsobom ustanoveným zákonom, a ak ide o predpisy uvedené v ods. 1 písm. b) a c), aj s inými zákonmi, a ak ide o predpisy uvedené v ods. 1 písm. d), aj s nariadeniami vlády a so všeobecne záväznými predpismi ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy. Ak tak neurobia, také predpisy, ich časti alebo ustanovenia strácajú platnosť po šiestich mesiacoch od vyhlásenia rozhodnutia.

Z uvedeného jednoznačne vyplýva, že ustanovenie § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z. z. platné a účinné v čase vyhlásenia rozhodnutia Ústavného súdu SR zo dňa 17. 5. 2004, t. j. upravujúce výšku poplatku z omeškania na sadzbu 0,01 %, stratilo účinnosť dňom 15. 7. 2004 (deň uverejnenia rozhodnutia Ústavného súdu SR v Zbierke zákonov), t. j. na

poplatky z omeškania, pri ktorých vzniklo právo na ich vyúčtovanie v období od 1. 6. 2003 do 15. 7. 2004 je potrebné aplikovať ustanovenie § 38 ods. 4 zákona č. 273/1994 Z. z. v znení účinnom od 1. 6. 2003 do 15. 7. 2004 (zákon č. 138/2003 Z. z.). V danom prípade pri všetkých faktúrach vzniklo právo na vyúčtovanie poplatku z omeškania v mesiacoch júl 2003 až február 2004, súd preto aplikoval ustanovenie § 38 ods. 4 zák. č. 273/1994 Z. z. v znení účinnom od 1. 6. 2003 do 15. 7. 2004 (zák. č. 138/2003 Z. z.) a zaviazal žalovaného na zaplatenie poplatku z omeškania vo výške 40.398,34 Sk pri sadzbe poplatku z omeškania 0,01 % za každý kalendárny deň omeškania.“

Proti citovanému rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka v zákonnej lehote odvolanie, ktorým sa domáhala, aby odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v časti, v ktorej bol jej návrh zamietnutý, zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. O odvolaní sťažovateľky krajský súd rozhodol rozsudkom č. k. 3 Cob 230/05-58 z 9. novembra 2006, ktorým prvostupňový rozsudok v napadnutej časti potvrdil a trov odvolacieho konania sťažovateľke nepriznal. V odôvodnení potvrdzujúceho rozsudku krajský súd poukazuje okrem iného na to, že: „Z predloženého spisového materiálu a z priebehu konania pred súdmi, odvolací súd zhodne so súdom prvého stupňa zistil, že skutkový stav je medzi účastníkmi nesporný. Spornou zostalo len právne posúdenie v akej sadzbe žalobcovi patrí poplatok z omeškania za meškanie so zaplatením ceny a to či 0,1 % denne alebo 0,01 % denne za obdobie od 1.6. 2003 do 15. 7. 2004. Odvolací súd sa stotožnil s právnym názorom súdu prvého stupňa, že novelizované ustanovenie § 38 ods. 4 zák. č. 273/1994 Z. z. v znení zák. č. 138/2003 Z. z. bolo platné a účinné od 1. 6. 2003 do 15. 7. 2004, t. j. do dňa kedy bol v Zbierke zákonov uverejnený náleží Ústavného súdu SR zo 17. 5. 2004, podľa ktorého ustanovenie § 38 ods. 4 zák. č. 273/1994 Z. z. v znení neskorších predpisov nie je v súlade s či. 20 ods. 1 druhou vetou v spojení s či. 13 ods. 3 a 4 Ústavy SR. Podľa či. 125 ods. 3 Ústavy SR ak ústavný súd svojim rozhodnutím vysloví, že medzi právnymi predpismi je nesúlada s ústavou, strácajú príslušné predpisy, ich časti, prípadne niektoré ich ustanovenia účinnosť. Z uvedeného vyplýva, že súd prvého stupňa správne rozhodol, keď žalobcovi za čas od 1.6. 2003 do 15. 7. 2004 priznal poplatok z omeškania len vo výške 0,01 % denne.“

Podľa názoru sťažovateľky bolo napadnutým rozsudkom krajského súdu porušené jej základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Právna argumentácia sťažovateľky na podporu tvrdenia o porušení jej základného práva sa opiera o nález ústavného súdu zo 17. mája 2004 publikovaný pod č. 396/2004 Z. z. (sp. zn. PL. ÚS 38/03).

Krajský súd sa k prijatej sťažnosti vyjadril na základe výzvy ústavného súdu podľa § 29 ods. 3 zákona o ústavnom súde prostredníctvom svojej predsedníčky, ktorá vo svojom vyjadrení uviedla: *„Dovoľte mi, aby som Vám oznámila, že súdy, ako aj iné orgány štátnej správy, môžu postupovať pri plnení svojich úloh len v súlade s platným právnym poriadkom SR (čl. 2 ods. 2 Ústavy SR - Štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobilom, ktorý ustanoví zákon). V oblasti výkonu súdnej moci sa uvedená zásada premietla do zákonného ustanovenia § 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. V zmysle ust. § 2 ods. 2 a 3 citovaného zákona je sudca pri výkone svojej funkcie nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy vykladá podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia, rozhoduje nestranne a spravodlivo, bez zbytočných prietáhov a len na základe skutočností zistených v súlade so zákonom. Sudca je pri výkone svojej funkcie nezávislý a pri rozhodovaní viazaný len Ústavou Slovenskej republiky, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a zákonom. Právny názor Ústavného súdu Slovenskej republiky, obsiahnutý v jeho rozhodnutí vydanom v konaní podľa čl. 125 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky na základe návrhu súdu, je pre súd záväzný.*

Hodnotenie rozhodovacej činnosti a procesného postupu zákonného sudcu spadá výlučne do kompetencie nadriadeného súdu, a to na základe riadne a včas podaného riadneho, príp. mimoriadneho opravného prostriedku.

Ústava Slovenskej republiky vo svojom článku 46 ods. 1 garantuje zásadu sudcovskej nezávislosti. Vzhľadom k tomu sa ako orgán riadenia a správy súdu nemôžem vyjadrovať alebo hodnotiť procesnoprávny postup sudcov v konkrétnych súdnych konaniach, usmerňovať, akým spôsobom majú v tom ktorom konaní postupovať, zaujímať svoj právny názor k veci alebo akýmkoľvek spôsobom ich ovplyvňovať či už ide o postup v konaní alebo spôsob rozhodovania. Vzhľadom na uvedené mi neprináleží vyjadrovať sa k rozhodnutiu

predsedníčky senátu zo dňa 09. 11. 2005 v predmetnom konaní, ktoré je predmetom sťažnosti sťažovateľky.

Záverom Vám oznamujem, že krajský súd netrvá na ústnom pojednávaní.“

Keďže v konaní mohli byť dotknuté aj práva, resp. oprávnené záujmy žalovanej, doručil jej ústavný súd podanú sťažnosť a uznesenie ústavného súdu č. k. III. ÚS 378/06-10 zo 6. decembra 2006 s tým, že žalovaná má právo sa vo veci vyjadriť. Žalovaná však právo vyjadriť sa vo veci nevyužila.

Sťažnosť v tejto veci pôvodne prijal 6. decembra 2006 na ďalšie konanie III. senát ústavného súdu. Dňa 22. januára 2007 skončilo funkčné obdobie sudcovi spravodajcovi, ktorému bola vec pridelená. Po vymenovaní nových sudcov ústavného súdu prezidentom Slovenskej republiky 16. februára 2007 a následným prerozdelením vecí 19. februára 2006 sa v tejto veci sudkyňou spravodajkyňou stala Marianna Mochnáčová. Schválením Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na rok 2007 sp. zn. Spr 140/07 sa sudkyňa spravodajkyňa stala členkou IV. senátu ústavného súdu. Z toho dôvodu sa táto vec prerokovala a rozhodla vo veci samej v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy, ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže

zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo, ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy ústavný súd rozhoduje o súlade zákonov s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom.

Podľa čl. 125 ods. 3 ak ústavný súd svojím rozhodnutím vysloví, že medzi právnymi predpismi uvedenými v odseku 1 je nesúlad, strácajú príslušné predpisy, ich časti, prípadne niektoré ich ustanovenia účinnosť. Orgány, ktoré tieto právne predpisy vydali, sú povinné do šiestich mesiacov od vyhlásenia rozhodnutia ústavného súdu uviesť ich do súladu s ústavou, s ústavnými zákonmi a s medzinárodnými zmluvami vyhlásenými spôsobom ustanoveným zákonom, a ak ide o predpisy uvedené v odseku 1 písm. b) a c), aj s inými zákonmi, a ak ide o predpisy uvedené v odseku 1 písm. d), aj s nariadeniami vlády a so všeobecne záväznými právnymi predpismi ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy. Ak tak neurobia, také predpisy, ich časti alebo ustanovenia strácajú platnosť po šiestich mesiacoch od vyhlásenia rozhodnutia.

Podľa čl. 125 ods. 6 rozhodnutie ústavného súdu vydané podľa odsekov 1, 2 a 5 sa vyhlasuje spôsobom ustanoveným na vyhlasovanie zákonov. Právoplatné rozhodnutie ústavného súdu je všeobecne záväzné.

Podľa § 41 ods. 2 zákona o ústavnom súde nález, ktorým sa zistil nesúlad právnych predpisov s právnym predpisom vyššej právnej sily alebo s medzinárodnou zmluvou, vyhlási sa spôsobom ustanoveným na vyhlasovanie zákonov. Nález je všeobecne záväzný odo dňa jeho vyhlásenia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka zákonov“).

Podľa § 41a ods. 1 zákona o ústavnom súde právny predpis, jeho časti alebo niektoré jeho ustanovenia strácajú účinnosť dňom vyhlásenia nálezu ústavného súdu v Zbierke zákonov.

Podľa § 41a ods. 3 zákona o ústavnom súde stratou účinnosti, prípadne platnosti právnych predpisov na základe nálezu ústavného súdu sa neobnovuje platnosť právnych predpisov nimi zrušených; ak však išlo len o ich zmenu alebo o doplnenie, platí skorší právny predpis v znení platnom pred touto zmenou alebo doplnením.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne. Z toho vyplýva, že ak je v danom prípade oprávnený o ochrane základných práv sťažovateľa rozhodnúť všeobecný súd, je právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať vo veci vylúčená.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje

na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/00).

Za výnimku zo zásady, podľa ktorej výklad zákonov prislúcha predovšetkým všeobecným súdom, treba považovať výklad ustanovení zákona o ústavnom súde. V danom prípade ide najmä o výklad tých ustanovení zákona o ústavnom súde, z ktorých možno vyvodit' právne účinky nálezov ústavného súdu vydaných v konaní o súlade právnych predpisov na konania pred súdmi a inými orgánmi verejnej moci v individuálnych veciach. Konkrétne ide najmä o ustanovenia § 41a a § 41b v spojení s § 41 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pre označené ustanovenia zákona o ústavnom súde je charakteristické vzájomné pôsobenie princípu ochrany a zachovania ústavnosti na jednej strane a princípu právnej istoty na strane druhej. Oba princípy sú neoddeliteľnou súčasťou princípu právneho štátu vyjadreného v čl. 1 ods. 1 prvej vete ústavy. Princíp ochrany a zachovania ústavnosti sa realizuje v danom prípade samotným rozhodovaním ústavného súdu v konaní o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ústavy a jeho následnými právnymi účinkami na rozhodnutia, resp. rozhodovanie súdov a iných orgánov verejnej moci v individuálnych veciach. Princíp právnej istoty sa prejavuje v dvoch smeroch. Jednak je založený na prezumpcii ústavnosti právnych predpisov (až do opačného rozhodnutia ústavného súdu) a jednak na zachovaní právoplatnosti rozhodnutí súdov a iných orgánov verejnej moci vychádzajúcich z prezumpcie ústavnosti. Podľa názoru ústavného súdu pri kolízii

spomínaných princípov treba dať prednosť jednoznačne princípu zachovania a ochrany ústavnosti, a to za súčasného spolupôsobenia brzd vyplývajúcich z uplatnenia princípu právnej istoty (mutatis mutandis I. ÚS 51/06).

Opierajúc sa aj o uvedené východiská zákonodarca pri prijímaní zákona o ústavnom súde rozlíšil vplyv účinkov nálezov ústavného súdu vydaných v konaní o súlade právnych predpisov na konania pred súdmi a inými orgánmi verejnej moci v individuálnych veciach na tie, ktoré boli v čase uverejnenia nálezu ústavného súdu v Zbierke zákonov už právoplatne skončené (§ 41b zákona o ústavnom súde), a tie, ktoré ešte v čase uverejnenia nálezu ústavného súdu v Zbierke zákonov neboli právoplatne skončené (§ 41a zákona o ústavnom súde). V oboch prípadoch ale zákonodarca umožnil v záujme uplatnenia princípu ochrany a zachovania ústavnosti do miery zlučiteľnej s princípom právnej istoty konvalidovať nepriaznivé účinky rozhodnutí súdov alebo iných orgánov verejnej moci v individuálnych veciach, ktoré vyplývajú, resp. by vyplývali z aplikácie ustanovení právnych predpisov, ktoré v konaní o súlade právnych predpisov označil ústavný súd za nesúladne s ústavou.

V danom prípade sťažovateľka namieta postup a rozhodnutie krajského súdu v konaní, ktoré začalo 30. decembra 2004, t. j. v čase po uverejnení nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 38/03 v Zbierke zákonov, a krajský súd bol preto podľa nej povinný v čase, keď rozhodoval, aplikovať na daný prípad § 41a v spojení s § 41 ods. 2 zákona o ústavnom súde, pričom pre ústavne akceptovateľné rozhodnutie krajského súdu bola nevyhnutná správna interpretácia a aplikácia § 41a ods. 3 zákona o ústavnom súde.

III.

Zo sťažnosti i predložených príloh vyplýva, že sťažovateľka v predmetnom konaní založila svoj nárok na zaplatenie poplatku z omeškania vo výške 0,1 % za každý deň z omeškania po 1. júni 2003 na právnom názore, podľa ktorého dňom uverejnenia nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 38/03 zo 17. mája 2004 v Zbierke zákonov, t. j. 15. júla 2004, sa v zmysle ustanovenia § 41a ods. 3 zákona o ústavnom súde stalo neúčinným len

novelizované znenie § 38 ods. 4 zákona o zdravotnom poistení zavedené zákonom č. 138/2003 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 277/1994 Z. z. o zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 138/2003 Z. z.“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júna 2003, a ustanovujúce poplatok z omeškania vo výške 0,01 % z dlžnej sumy za každý kalendárny deň z omeškania. Sťažovateľka zároveň tvrdí, že od tohto dňa, t. j. od 15. júla 2004, je účinné ustanovenie § 38 ods. 4 zákona o zdravotnom poistení v znení platnom pred novelizáciou vykonanou zákonom č. 138/2003 Z. z., t. j. v znení, podľa ktorého predstavuje poplatok z omeškania 0,1 % z dlžnej sumy za každý deň z omeškania.

Podľa právneho názoru vysloveného krajským súdom v odôvodnení napadnutého rozsudku: „(...)Odvolaací súd sa stotožnil s právnym názorom súdu prvého stupňa, že novelizované ustanovenie § 38 ods. 4 zák. č. 273/1994 Z. z. v znení zák. č. 138/2003 Z. z. bolo platné a účinné od 1. 6. 2003 do 15. 7. 2004, t. j. do dňa kedy bol v Zbierke zákonov uverejnený nález Ústavného súdu SR zo 17. 5. 2004, podľa ktorého ustanovenie § 38 ods. 4 zák. č. 273/1994 Z. z. v znení neskorších predpisov nie je v súlade s či. 20 ods. 1 druhou vetou v spojení s či. 13 ods. 3 a 4 Ústavy SR. Podľa či. 125 ods. 3 Ústavy SR ak ústavný súd svojim rozhodnutím vysloví, že medzi právnymi predpismi je nesúlad s ústavou, strácajú príslušné predpisy, ich časti, prípadne niektoré ich ustanovenia účinnosť. Z uvedeného vyplýva, že súd prvého stupňa správne rozhodol, keď žalobcovi za čas od 1. 6. 2003 do 15. 7. 2004 priznal poplatok z omeškania len vo výške 0,01 % denne.“

Pri posudzovaní sťažnosti vychádzal ústavný súd z nasledovných zistení:

1. Krajský súd v predmetnej veci rozhodol 9. novembra 2005, t. j. v čase po uverejnení nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 38/03 zo 17. mája 2004 v Zbierke zákonov. Navyše v čase, keď krajský súd vo veci rozhodoval, stratilo ustanovenie § 38 ods. 4 zákona o zdravotnom poistení v znení podľa novelizácie vykonanej zákonom č. 138/2003 Z. z. v zmysle čl. 125 ods. 3 tretej vety ústavy nielen účinnosť, ale aj platnosť, keďže 15. januára 2005 márne uplynula lehota podľa čl. 125 ods. 3 druhej vety ústavy,

v rámci ktorej bola Národná rada Slovenskej republiky povinná uviesť protiústavné znenie § 38 ods. 4 zákona o zdravotnom poistení do súladu s ústavou.

2. Nálezom ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 38/03 zo 17. mája 2004 bol vyslovený nesúlad § 38 ods. 4 zákona o zdravotnom poistení s ústavou v znení zavedenom novelizáciou vykonanou zákonom č. 138/2003 Z. z. Z tohto vyplýva, že krajský súd bol v danom prípade povinný pri rozhodovaní aplikovať znenie § 41a ods. 3 zákona o ústavnom súde, text za bodkočiarkou, podľa ktorého „ak však išlo o zmenu alebo doplnenie, platí skorší predpis v znení platnom pred touto zmenou alebo doplnením“.

Z uvedených zistení vyplýva, že krajský súd bol povinný pri rozhodovaní o odvolaní sťažovateľky proti rozsudku okresného súdu č. k. 42 Cb/123/2005-41 z 21. júna 2005 ústavne súladným spôsobom aplikovať § 41a ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd na odôvodnenie tohto svojho záveru považuje za potrebné uviesť, že v danej veci je nesporné, že § 38 ods. 4 zákona o zdravotnom poistení v znení podľa novelizácie vykonanej zákonom č. 138/2003 Z. z. v čase rozhodovania krajského súdu nebol účinný ani platný, t. j. už nebol súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky. Z toho vyplýva, že krajský súd v čase svojho rozhodovania nemohol aplikovať na daný prípad § 38 ods. 4 zákona o zdravotnom poistení v neplatnom znení, t. j. nemohol potvrdiť nárok sťažovateľky na poplatok z omeškania vo výške 0,01 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania, ktorý jej priznal v označenom prvostupňovom rozsudku okresný súd za obdobie od 1. júna 2003, a to bez ohľadu na to, že v čase, keď tento nárok uplatnený sťažovateľkou vznikol, bolo toto ustanovenie platné a účinné. Podľa názoru ústavného súdu totiž dňom márneho uplynutia lehoty podľa čl. 125 ods. 3 tretej vety ústavy stratilo ustanovenie § 38 ods. 4 zákona o zdravotnom poistení v znení podľa novelizácie vykonanej zákonom č. 138/2003 Z. z. platnosť ex tunc (nie ex nunc), t. j. bolo anulované od počiatku. Inými slovami - na toto ustanovenie zákona o zdravotnom poistení sa hľadá, akoby nikdy nebolo platné, a teda nikdy nebolo súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky.

Za týchto okolností bolo pre rozhodnutie krajského súdu potrebné zodpovedať otázku, aké znenie a či vôbec nejaké znenie § 38 ods. 4 zákona o zdravotnom poistení bolo platné a účinné v čase jeho rozhodovania, t. j. podľa akého znenia § 38 ods. 4 zákona o zdravotnom poistení mal vo veci krajský súd rozhodnúť. Odpoveď na túto otázku vyplýva z § 41a ods. 3 zákona o ústavnom súde, konkrétne z citovaného textu za bodkočiarkou. Z tohto textu nesporne vyplýva, že v danom prípade po strate účinnosti (po 15. júli 2004), ako aj po následnej strate platnosti (po 15. januári 2005) posledného znenia § 38 ods. 4 zákona o zdravotnom poistení „platí skorší predpis v znení platnom pred touto zmenou alebo doplnením“, t. j. § 38 ods. 4 zákona o zdravotnom poistení platil v čase rozhodovania krajského súdu v znení pred nadobudnutím platnosti a účinnosti novelizácie vykonanej zákonom č. 138/2003 Z. z., keď ustanovoval poplatok z omeškania vo výške 0,1 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania.

V záujme odstránenia akýchkoľvek pochybností o interpretácii textu § 41a ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd už v rozhodnutí sp. zn. II. ÚS 72/06 uviedol svoj názor na interpretáciu v ňom obsiahnutého slovného spojenia „platí skorší predpis“, podľa ktorého toto slovné spojenie treba vykladať tak, že stratou účinnosti, prípadne platnosti právneho predpisu, jeho časti alebo niektorého ustanovenia na základe rozhodnutia (nálezu) ústavného súdu sa obnovuje nielen platnosť, ale aj účinnosť „skoršieho predpisu v znení platnom pred touto zmenou alebo doplnením“. Takýto výklad je založený na logickom argumente, podľa ktorého samotné obnovenie platnosti skoršieho právneho predpisu by nemalo žiadny právny význam pre ochranu ústavnosti v konaniach pred súdom alebo iným orgánom verejnej moci v individuálnych veciach, ktoré neboli ešte právoplatne skončené v čase pred uverejnením príslušného nálezu ústavného súdu v Zbierke zákonov a na ktoré sa mal aplikovať právny predpis (jeho časť, prípadne niektoré jeho ustanovenie), ktorý nie je podľa príslušného nálezu ústavného súdu prijatého v konaní o súlade právnych predpisov v súlade s ústavou.

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd v danom prípade oprel svoj rozsudok č. k. 3 Cob 230/05-58 z 9. novembra 2005 o také znenie § 38 ods. 4 zákona o zdravotnom poistení, ktoré v čase jeho rozhodovania nebolo ani platné, ani účinné, t. j.

rozhodol v zjavnom rozpore s ústavou a zákonom, a preto týmto rozsudkom porušil základné právo sťažovateľky na súdnu a inú právnu ochranu garantované v čl. 46 ods. 1 ústavy.

Záver ústavného súdu o porušení čl. 46 ods. 1 ústavy korešponduje aj so stanoviskom pléna ústavného súdu č. k. PLz. ÚS 1/06 z 11. októbra 2006, ktorým ústavný súd prijal zjednocujúce stanovisko k odchylným právnym názorom senátov ústavného súdu vyslovených pri svojej rozhodovacej činnosti na aplikáciu nálezu ústavného súdu č. k. PL. ÚS 38/03-89 zo 17. mája 2004 v konaní pred všeobecným súdom, ktorého predmetom je určenie výšky poplatku z omeškania podľa zákona o zdravotnom poistení.

IV.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu základného práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a zároveň môže vec vrátiť na ďalšie konanie.

V záujme ochrany ústavou garantovaného základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktoré bolo porušené rozsudkom krajského súdu sp. zn. 3 Cob 230/05 z 9. novembra 2005, bolo potrebné tento rozsudok zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie a rozhodnutie krajskému súdu.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s právnym zastupovaním advokátkou JUDr. A. G. v konaní pred ústavným súdom.

Sťažovateľka prostredníctvom svojej právnej zástupkyne požiadala o priznanie úhrady trov konania pred ústavným súdom spolu v sume 10 888,50 Sk, ktoré bližšie špecifikovala ako „*trovy konania vo výške 9 150,- Sk vrátane 19 % DPH vo výške 1 738,50 Sk spolu vo výške 10 888,50 Sk*“.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1, § 11, § 14 ods. 1, § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) s tým, že predmet konania podľa čl. 127 ústavy pred ústavným súdom, ktorým sú základné práva a slobody, porušenie ktorých sťažovateľka namieta, v zásade nie je ocenený peniazmi. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2006 v konaní pred ústavným súdom predstavuje 2 730 Sk a hodnota režijného paušálu 164 Sk.

Na základe uvedeného možno teda náhradu trov konania sťažovateľky vyčíslit' ako súčet odmeny za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie veci, písomné podanie na súd) vrátane režijného paušálu a DPH. Náhrada trov konania v predmetnej veci vypočítaná podľa platnej právnej úpravy teda spolu činí 6 887,70 Sk.

Ústavný súd preto právnej zástupkyne sťažovateľky priznal úhradu trov konania v sume 6 887,70 Sk, tak ako je to uvedené v bode 3 výroku tohto nálezu.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. marca 2007